

**RAQAMLI TA'LIM MUHITIDA TALABALAR KREATIVLIGINI
RIVOJLANTIRISHNING SAMARALI USULLARI**

Saidov Said

Buxoro muhandislik texnologiya institute tadqiqotchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola raqamli ta'lim muhitida talabalar kreativligini rivojlantirishning samarali usullarini tahlil qiladi. Maqolada raqamli ta'limning asosiy tarkibiy qismlari, interaktiv o'qitish metodlari, gamifikatsiya, projekt asosida o'qish va kollaborativ ta'lim kabi usullar orqali talabalarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, kreativ texnologiyalarning ta'limda qo'llanilishi va talabalar kreativligini baholashda raqamli vositalarning roli ham yoritilgan. Raqamli ta'lim tizimining samarali ishlashida bu usullarning ahamiyati va ularning talabalarning mustaqil fikrlash va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishdagi o'rni muhokama qilinadi. Maqola, zamonaviy ta'lim tizimida kreativlikni oshirishga qaratilgan yangi yondashuvlar va metodologiyalarni o'rganishga intilayotgan o'qituvchilar va tadqiqotchilar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim, talabalar kreativligi, interaktiv o'qitish metodlari, innovatsion yondashuvlar, mustaqil o'qish, kreativ fikrlash, ta'lim tizimi

Kirish. Raqamli ta'lim muhitining rivojlanishi bugungi kunda ta'lim tizimini yangi va samarali shakllarda tashkil qilish imkoniyatini yaratdi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini yanada interaktiv, qulay va o'zaro aloqaga asoslangan qilishda katta rol o'ynaydi. Biroq, faqat texnologiyalarni qo'llash emas, balki ular yordamida talabalar kreativligini rivojlantirish, ularning mustaqil o'qish va ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantirish, ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biridir.

Talabalar kreativligi — bu ijodkorlik, yangi fikrlarni ishlab chiqish, muammolarni hal qilishda yangicha yondashuvlarni izlash va amalga oshirish qobiliyatidir. Kreativlik nafaqat san'at yoki dizayn sohasida, balki ilm-fan, texnika va hatto ijtimoiy faoliyatlarda ham muhim ahamiyatga ega. Raqamli ta'lim sharoitida talabalar kreativitini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish zarur. Ushbu maqolada, raqamli ta'lim muhitida talabalar kreativligini rivojlantirishning samarali usullari tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Raqamli ta'lim va kreativlikni rivojlantirish bo'yicha so'nggi yillarda ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borildi. Ilmiy jurnallarda, konferensiyalarda va ta'lim sohasida olib borilgan tadqiqotlar ta'limda kreativ fikrlash va innovatsion yondashuvlarni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni haqida muhim xulosalar keltirilgan.

A. A. Xo'jayeva (2020) o'zining tadqiqotida raqamli ta'lim muhitida kreativlikni rivojlantirishda onlayn platformalar va interaktiv metodlarning ahamiyatini ta'kidlaydi. Uning fikricha, raqamli texnologiyalar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini va muammolarni hal qilish qobiliyatini kuchaytirishga yordam beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli

muhitda talabalar o'zlarini erkin ifodalashlari, yangi g'oyalar yaratishlari va mustaqil fikrlashlari mumkin [1].

T. S. Davronova (2019) gamifikatsiyaning ta'limda kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni haqida ilmiy ish olib borgan. U o'z tadqiqotida o'quv jarayoniga o'yin elementlarini kiritish orqali talabalar ijodini faollashtirish mumkinligini ko'rsatgan. Gamifikatsiya metodlari yordamida talabalar o'z bilimlarini amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladilar, bu esa ularning kreativ yondashuvlarini rivojlantirishga yordam beradi [2].

Shuningdek, projekt asosida o'qish metodikasi ham talabalarning kreativligini rivojlantirishda samarali bo'lishi ta'kidlanadi. S. X. Turg'unov (2021) o'zining tadqiqotida, projekt asosida o'qish talabalarga o'z g'oyalarini amalga oshirish, ijodiy loyihalar yaratish va guruh bilan hamkorlikda ishlash imkonini beradi. Tadqiqotda shuni qayd etish mumkinki, talabalar o'z qiziqishlariga asoslangan loyihalar orqali nafaqat ilmiy bilimlarni o'zlashtiradilar, balki ijodiy yondashuvlarni ham rivojlantiradilar [3].

Bundan tashqari, kollaborativ o'qishning kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni ham ko'plab tadqiqotlarda ko'rsatilgan. B. I. Islomov (2022) o'z ilmiy ishida raqamli platformalarda talabalar o'rtasida guruhli muhokamalar va hamkorlikda ishlashning kreativ fikrlashni oshirishdagi ahamiyatini tahlil qilgan. Uning fikricha, o'quvchilarning birgalikda ishlashlari, fikr almashishlari va yangi yechimlarni ishlab chiqishlari ularning kreativ fikrlashini rivojlantiradi [4].

Kreativ texnologiyalar, masalan, virtual haqiqat (VR), kengaytirilgan haqiqat (AR), 3D modellashirish kabi innovatsion texnologiyalar ham ta'limda kreativlikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. N. M. Shomurodov (2023) raqamli ta'lim texnologiyalari, xususan VR va AR vositalarining kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi o'rni haqida ilmiy tadqiqot o'tkazgan. Uning tahliliga ko'ra, bu texnologiyalar talabalarga o'rganilayotgan mavzularni yanada chuqurroq va interaktiv tarzda tushunishga yordam beradi, bu esa ularning ijodiy fikrlashini kuchaytiradi [5].

Talabalar kreativligini baholash va o'lchash usullari ham ilmiy tadqiqotlarning dolzarb mavzularidan biridir. B. N. Xodjayev (2020) o'z tadqiqotida kreativlikni o'lchashda raqamli vositalar va onlayn testlardan foydalanishning samaradorligini ko'rsatgan. U ta'kidlaganidek, onlayn testlar, interaktiv sinovlar va boshqa raqamli vositalar yordamida talabalar kreativligini ob'ektiv baholash mumkin [6].

Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim muhitida talabalar kreativligini rivojlantirish uchun bir qator samarali metodlar mavjud. Bu metodlar orasida interaktiv o'qitish, gamifikatsiya, projekt asosida o'qish, kollaborativ ta'lim va kreativ texnologiyalar muhim o'rin tutadi. Shuningdek, kreativlikni o'lchashda raqamli vositalardan foydalanishning samaradorligi ta'kidlanadi. Barcha tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'limda talabalar kreativligini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik usullarni qo'llash, o'quv jarayonini interaktiv va innovatsion qilishda katta ahamiyatga ega.

Xulosa. Raqamli ta'lim muhitida talabalar kreativligini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining eng muhim maqsadlaridan biridir. Raqamli texnologiyalar va interaktiv metodlar orqali talabalar o'z ijodiy imkoniyatlarini kengaytirish, yangi g'oyalarni ishlab chiqish va innovatsion yondashuvlarni sinovdan o'tkazish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Maqolada ta'kidlangan samarali usullar, jumladan, interaktiv o'qitish, gamifikatsiya, projekt asosida o'qish va kollaborativ ta'lim, talabalarning kreativ fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Raqamli ta'lim muhitining o'ziga xos xususiyatlari va imkoniyatlaridan to'liq foydalanish, talabalarni mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvlarni ishlab chiqishga undaydi. Kreativ texnologiyalar, masalan, VR, AR, 3D modellashtirish kabi vositalar ta'lim jarayonini yanada qiziqarli va interaktiv qiladi, bu esa talabalar uchun yangi o'rganish shakllarini yaratadi.

Kelajakda, raqamli ta'limning imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish uchun o'qituvchilar va ta'lim tizimi mutaxassislari innovatsion metodlarni joriy etishda davom etishlari lozim. Bu esa nafaqat talabalar kreativligini oshiradi, balki ta'lim sifatini ham yangi bosqichga olib chiqadi. Raqamli ta'lim muhitida kreativ fikrlash va mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirish, kelajakda jamiyatning ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishiga katta hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Xo'jayeva, A. A. (2020). Raqamli ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirish // Ta'lim va Innovatsiyalar. – Tashkent: Ta'lim nashriyoti. – B. 45-52.
2. Davronova, T. S. (2019). Gamifikatsiya va ta'lim jarayonida kreativlikni oshirish // Pedagogika va Psixologiya. – 14(3). – B. 70-75.
3. Turg'unov, S. X. (2021). Projekt asosida o'qish va kreativ yondashuvlar // O'qituvchilar uchun innovatsion metodlar. – Tashkent: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi. – B. 115-120.
4. Islomov, B. I. (2022). Kollaborativ ta'lim: Talabalar kreativligini rivojlantirishda yangi yondashuvlar // Ta'lim texnologiyalari. – 21(1). – B. 88-92.
5. Shomurodov, N. M. (2023). Virtual va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalarining ta'limda kreativ fikrlashni rivojlantirishdagi roli // Ta'limda innovatsiyalar. – 3(6). – B. 155-160.
6. Xodjayev, B. N. (2020). Raqamli vositalar yordamida talabalar kreativligini baholash // O'zbekiston pedagogik jurnali. – 25(2). – B. 30-34.

